

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2012-1-144 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 12-59/1559-560
Karar Tarihi : 22.11.2012

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Prof. Dr. Metin TOPRAK, Doç. Dr. Mustafa ATEŞ,
İsmail Hakkı KARAKELLE, Dr. Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER: Harun GÜNDÜZ, Şamil PİŞMAF, Başak ARSLAN

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : Çavuşoğlu Akaryakıt Tur. Denizcilik Nak. ve Tic. A.Ş. (Çavuşoğlu)
Temsilcisi: Av. Narin Sevinç ARSLAN
Bahçelievler Mah. İstiklal Cad. No:132/9 İlkadım/Samsun

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILAN : OMV Petrol Ofisi A.Ş. (POAŞ)
Eski Büyükdere Cad. No:33, 34398 Maslak/İstanbul

(1) **E. DOSYA KONUSU: OMV Petrol Ofisi A.Ş.'nin intifa hakkını terkin etmeyerek 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun ve 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'ni ihlal ettiği iddiası.**

(2) **F. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 23.07.2012 tarihinde giren başvuru üzerine hazırlanan İlk İnceleme Raporu, 20.09.2012 tarihli Kurul toplantısında görüşülmüş ve önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. İlgili karar uyarınca düzenlenen 13.11.2012 tarih ve 2012-1-144/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.

(3) **G. İDDİALARIN ÖZETİ:** Yapılan başvuruda özetle;

- Çavuşoğlu'nun akaryakıt satış ve servis faaliyeti ifa etmek üzere arsa temin edip, tesis inşa ettikten sonra, bayilik verilmesi isteği ile POAŞ'a başvurduğu ve taraflar arasında 07.04.1982 ve 14.11.1991 tarihlerinde bayilik sözleşmesi akdedildiği,
- 15.07.1993 tarihinde 20 yıl süreli intifa resmi senedi ile intifa hakkı sözleşmesi yapıldığı ve 27.07.1993 tarihinde 20 yıl süreli bayilik sözleşmesi imzalandığı,
- Ancak söz konusu sözleşmede yer alan satış taahhüdüne uyulamaması nedeniyle 1994 yılında POAŞ tarafından dava açıldığı ve intifa hakkına istinaden el koyma talebinin mahkemece kabul edilmesi üzerine, uzlaşma teklif edilerek taraflar arasında anlaşmaya varıldığı,
- Daha sonra 07.05.2001 tarihinde (.....) TL bedelli ve 14 yıl süreli intifa hakkı tesis edildiği, 09.07.2001 tarihinde ise bu intifa hakkının iptal edilerek yerine (.....) TL bedelli ve 17 yıl süreli intifa hakkı tesis edildiği¹,
- 2002/2 sayılı Tebliğ uyarınca Çavuşoğlu'nun intifa hakkının kaldırılmasını ihtar etmesi üzerine, terkin harcının yüksek olması nedeniyle intifa hakkının 2018 yılından 2011 yılına kısaltıldığı ve 18.09.2011 tarihinde kaldırılacağına taahhüt edildiği,
- Ancak geçen süre içerisinde intifa hakkının kaldırılmadığı ve 31.12.2012'de taraflar arasındaki bayilik sözleşmesinin sona erecek olmasına rağmen POAŞ'ın dağıtıcı tercihini kısıtlama, bayinin iktisadi özgürlüğünü ortadan kaldırma ve rakip firma bayisi olarak sektöre girmesine engel olma amacıyla intifa hakkını kaldırmayı reddettiği,

¹ Her iki intifa bedeli de Türk Lirası'ndan altı sıfır atılmasından önceki tarihe ilişkin tutarlardır.

iddia edilerek, gereğinin yapılması talep edilmiştir.

- (4) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** ilgili raporda; 4054 sayılı Kanun kapsamında herhangi bir işlem tesisine yer olmadığı, bu nedenle şikâyetin reddinin gerektiği ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Konu ile İlgili Mevzuat Hükümleri, Danıştay ve Rekabet Kurulu Kararları

- (5) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi, belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmaların, uyumlu eylemlerin ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemlerinin hukuka aykırı ve yasak olduğunu hükme bağlamıştır.
- (6) 2002/2 sayılı Tebliğ'in 2. maddesinde üretim ve dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren iki ya da daha fazla teşebbüs arasında belirli mal veya hizmetin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşmalar "dikey anlaşma" olarak tanımlanmaktadır. Tebliğ'in 3. maddesinde rekabet etmeme yükümlülüğü "*alıcının anlaşma konusu mal veya hizmetlerle rekabet eden mal veya hizmetleri üretmesini, satın almasını, satmasını ya da yeniden satmasını engelleyen doğrudan veya dolaylı her türlü yükümlülük*" olarak ifade edilmiştir. Tebliğ'in 5(a) maddesinde ise, *Tebliğ ile tanınan muafiyetin anlaşmalarda alıcıya getirilen belirsiz süreli veya süresi beş yılı aşan rekabet etmeme yükümlülüğüne uygulanmayacağı* hükme bağlanmıştır.
- (7) Diğer taraftan, Danıştayın 13.05.2008 tarih ve E.2006/1604, K.2008/4196 sayılı kararı, bu karar üzerine Kurulumuzca alınan 30.10.2008 tarih ve 08-61/997-389 sayılı Total-Akdağ kararı, yine Kurulumuzun 05.03.2009 tarihli "Pol-Pet Petrol Ürün. Tur. Konak. ve Din. Tesis. Ltd. Şti. - Bölünmez Petrolcülük A.Ş." ve "Barbaros Akaryakıt San. Tic. Ltd. Şti.- Altınbaş Petrol ve Tic. A.Ş." kararları ile sektöre yönelik almış olduğu diğer kararlar ve son olarak Danıştayın 28.06.2010 tarih ve E. 2009/3044, K. 2010/5458; E.2009/5164, K.2010/5457 sayılı kararları ile de sabit olduğu üzere; intifa, tapuya şerh edilmiş kira veya benzer etkiye sahip sözleşmeler, bayi üzerindeki rekabet etmeme yükümlülüğünün süresinin 2002/2 sayılı Tebliğ ile düzenlenen beş yıllık üst sınırı fiili olarak aşmasına neden olmaktadır. Bu bakımdan bayilik sözleşmeleri ve bunlarla bağlantılı intifa, kira gibi sözleşmelerin, aralarındaki hukuki ve iktisadi ilişki nedeniyle tek bir anlaşma olarak 2002/2 sayılı Tebliğ'e uygunluklarının değerlendirilmesi gerekmektedir.
- (8) Bu çerçevede Kurulumuzun akaryakıt sektöründe dağıtım şirketleri ile bayileri arasında yapılan dikey anlaşmalara ilişkin olarak daha önce almış olduğu kararlar uyarınca, 18.09.2005 tarihinden önce yapılan ve bu tarih itibarıyla kalan süresi beş yılı aşan dikey anlaşmaların, 18.09.2010 tarihine kadar 2002/2 sayılı Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinden yararlanma olanağı bulunmaktadır. 18.09.2005 tarihinden sonra yapılan dikey anlaşmalar ise yapıldıkları tarihten itibaren beş yıl süreyle 2002/2 sayılı Tebliğ ile düzenlenen grup muafiyeti kapsamındadır.
- (9) Ayrıca Kurumumuzun resmi internet sayfasında yer alan sık sorulan sorular başlıklı açıklamalar ile Kurulumuzun çeşitli kararlarında² da vurgulandığı üzere; dikey ilişkinin bitmesine rağmen her iki tarafın dikey ilişkiyi devam ettirmek istemeleri halinde, tapudaki kaydın kaldırılarak yeniden sözleşme yapılması ve tekrar tapuya tescil edilmesi mümkün olduğu gibi tarafların açık iradesini ortaya koyan başka hukuki yolların tercih edilmesi de mümkündür. Örneğin, taraflar arasında, bayinin mevcut intifa/kira sözleşmesini sonlandırma hakkının bulunduğu, buna karşın aynı dağıtım şirketi ile anlaşma yapmak istediği hususlarının açıkça ifade edildiği ve söz konusu süre kısaltma işlemine ilişkin taraf iradelerinin yer aldığı ayrı bir yazılı anlaşma imzalanması halinde, intifa hakkının tesisi aşamasındaki şekil şartlarına aynen uyulması ve mülkiyet sahibi ile birlikte intifa/kira

² Kurulumuzun 27.10.2011 tarihli, 11-54/1390-498 sayılı ve 06.06.2012 tarihli, 12-30/877-261 sayılı kararları.

12-59/1559-560

hakkı lehdarının ilgili Tapu Sicil Müdürlüğüne bizzat başvurmaları suretiyle resmi senet düzenlenerek tapuda intifa/kira hakkı sürelerinin kısaltma işlemi yapılabilecektir.

I.2. Değerlendirme

- (10) Şikâyet başvurusunda, ilgili dikey anlaşmaya konu istasyon üzerinde POAŞ'ın sahip olduğu intifa hakkının süresinin karşılıklı uzlaşmayla 18.09.2011 tarihine kadar geçerli olacak şekilde kısaltıldığı belirtilmekte, ancak söz konusu tarih itibarıyla tapu masraflarının POAŞ tarafından karşılanmak suretiyle intifa kaydının terkin edileceğinin taahhüt edilmesine karşın, bu taahhüdün yerine getirilmediği ifade edilmektedir.
- (11) Başvuru ekinde yer alan tapu kayıtlarında yapılan inceleme sonucunda, taraflar arasındaki dikey anlaşmanın konusunu oluşturan Çavuşoğlu'na ait taşınmaz üzerindeki 09.07.2001 tarih ve 962 yevmiye numaralı intifa hakkının süresinin, 18.09.2011 tarihine kadar kısaltıldığı, bu kısaltma işlemi neticesinde ise mevcut durumda intifa hakkı süresinin sona ermiş olduğu görülmektedir. Bilindiği üzere, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 796. maddesi uyarınca taşınmazlarda intifa hakkı süresinin sona ermesi malike terkinini isteme yetkisi vermektedir. Geçmişten gelen uzun süreli dikey anlaşmalar kapsamındaki intifa haklarına ilişkin usulüne uygun kısaltma işleminin Kurulumuz tarafından 2002/2 sayılı Tebliğ'e uyumun sağlanması bakımından yeterli bulunması, hâlihazırda süresi sona ermiş olan intifa hakkının da malik tarafından tapudan terkinini istenebileceği dikkate alındığında, salt intifa hakkı kaydının fiilen tapudan silinmemesinin 2002/2 sayılı Tebliğ'e aykırılık teşkil edeceğinden bahisle POAŞ hakkında 4054 sayılı Kanun doğrultusunda herhangi bir işlem tesisine yer olmadığı değerlendirilmektedir.
- (12) Öte yandan intifa haklarının terkin sırasında doğan harçların ödenmesi ile ilgili hangi tarafın mükellef olduğu hususu Kurulumuzun önceki kararlarına da konu olmuş, ancak harçların ne şekilde ödeneceği konusunun 492 sayılı Harçlar Kanunu'nun ilgili hükümlerine tabi olduğu ve gerek Rekabet Kurumunun görev ve yetkileri, gerekse de 4054 sayılı Kanun'un kapsamı dışında kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Başvuru dilekçesi ekinde yer alan ve POAŞ tarafından bayi Çavuşoğlu'na hitaben yazılan bila tarihli yazıda, 18.09.2011 tarihi itibarıyla intifa terkin işlemlerinin, terkinine ilişkin masrafların POAŞ tarafından karşılanmak suretiyle gerçekleştirileceğinin belirtildiği görülmekle birlikte, Kurulumuzun geçmiş tarihli kararları ve Harçlar Kanunu'nun ilgili hükümleri karşısında, söz konusu taahhüde uyulmamış olmasının 4054 sayılı Kanun kapsamında bir ihlal olarak değerlendirilme imkânı bulunmadığı, bu hususun ancak açılacak özel hukuk davası kapsamında yargı makamlarınca karara bağlanabileceği kanaatine varılmıştır.

J. SONUÇ

- (13) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, başvuru konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca şikayetin reddi ile soruşturma açılmamasına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.